

Lei dunque capirà e Alla cieca

Una nuova opera teatrale di Claudio Magris presentata, insieme alla versione in ungherese dell'ultimo suo romanzo, all'Istituto Italiano di Cultura di Budapest

Lei dunque capirà és Vaktában

Claudio Magris új színdarabjának és legutóbbi regénye magyar fordításának bemutatója a Budapesti Olasz Kultúrintézetben

Alla fine del 2007 è stato pubblicato in ungherese, a cura della casa editrice Europa, l'ultimo libro di Claudio Magris intitolato *Alla cieca*. Il volume è stato presentato al pubblico ungherese il 12 gennaio scorso all'Istituto Italiano di Cultura di Budapest da György Konrád, uno dei massimi prosatori contemporanei ungheresi, ex presidente del Pen Club internazionale, e dall'autore.

In questo nuovo libro Magris, forse per la prima volta, si distacca dal solito documentarismo erudito per raccontare certi fatti e personaggi storici, alcuni vicini ed altri lontani nel tempo e nello spazio, in una forma più propriamente romanzesca, che in molte pagine rasenta la poesia. Nella duplice figura del protagonista si fondono due tipi di eroi: il settecentesco avventuriero danese Jorgen Jorgensen, esperto navigatore fondatore di Hobart Town in Tasmania, che per brevissimo tempo fu re d'Islanda, per finire poi a Hobart condannato ai lavori forzati a vita, e Salvatore Cippico-Čipiko, combattente antifascista, comunista internazionalista, partigiano ed alla fine dichiarato traditore cominformista, deportato in tutte le carceri lager e gulag di tutti i regimi susseguiti in Italia ed in Istria nel primo e nel secondo dopoguerra, emigrato alla fine in Australia. In poche parole il geniale e fondamentalmente altruista voltagabbana che, come un gatto, cade sempre in piedi, e l'eterno perdente che si trova sempre nel posto sbagliato nel momento sbagliato. Le vicende eroiche ricevono una dimensione epica attraverso costanti riferimenti a Giasone ed al mito degli Argonauti, di cui viene messo in particolare risalto la paradossale necessità storica di imporre la civiltà mediante la barbarie.

Ai fatti storici rievocati nella cornice narrativa di una „psicote-

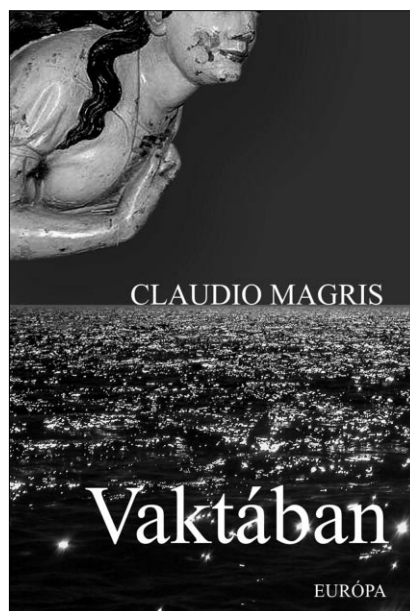
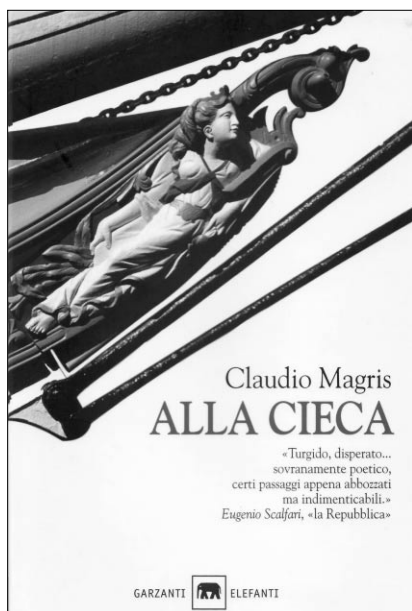
2007 végén jelent meg az Európa Könyvkiadó gondozásában Claudio Magris legújabb, *Vaktában* című könyve. A kötetet Konrád György, az egyik legkiemelkedőbb kortárs magyar író, a nemzetközi Pen Club volt elnöke, valamint maga a szerző mutatta be január 11-én a Budapesti Olasz Kultúrintézetben.

Legújabb könyvében Magris talán első ízben elszakad a tőle megszokott tudós dokumentarizmustól, és kimondottan regényszerű, helyenként már-már költői formában mesél időben és térben közeli és távoli történelmi eseményekről és emberekről.

A főhős kettős személyiségében kétféle hőstípus ötvöződik: Jorgen Jorgensen, a tizenhetedik századik dán kalandor, tapasztalt hajós és a tasmániai Hobart Town megalapítója, aki rövid ideig Izland királya volt, mielőtt életfogytiglani kényszermunkára ítélt fegyencként visszakérült Hobartba, illetve Salvatore Cippico-Čipiko, antifasiszta, kommunista, internacionalista harcos, majd partizán, még később kominformistának kikiáltott áruló, aki megjárta a második világháború előtti és utáni valamennyi olasz és isztriai rezsim börtöneit, lágereit és Gulágjait, végül kivándorolt Ausztráliába. Egyszóval a zseniális és alapvetően önzetlen köpönyegforgató, aki mindig talpra esik, mint a macska, és az örök vesztes, aki mindig rosszkor van rossz helyen.

A hősi cselekménynek epikus dimenziót kölcsönöznek a visszatérő utalások Iaszónra és az argonauták mítoszára, amelynek a lehangsúlyosabb eleme az a paradox történelmi szükségyszerűség, hogy a civilizációt barbár módszerekkel erősítsük másokra.

Az „informatikai pszichoterápia” – melynek során a husza-

rapia informatica” – durante la quale il protagonista novecentesco spiega allo psichiatra di essere il clone di Jorgensen – fanno da sfondo una serie di immagini di forte valenza poetica, prima fra tutte il mare come elemento primitivo da cui tutto parte ed in cui tutto finisce, e poi i colori: il rosso del fuoco, del sangue e della bandiera, il nero della morte, del nazismo, della cecità e del vagone sigillato in viaggio verso Dachau, il bianco della neve in Islanda, dell’ospedale, della vita dopo la morte.

Un nuovo volto del grande scrittore triestino tutto da scoprire.

Judit Gál

dik századi főszereplő elmagyarázza kezelőorvosának, hogy ő Jorgensen klónja – narratív kerettörténetébe illesztett történelmi eseményeknek erőteljes költői képek szolgálnak háttérül, mindenekelőtt a tenger mint őselem képe, ahonnan érkezik, és ahol végződik minden, no és a színek: a tűz, a vér és a zászló vöröse, a halál, a náciizmus, a vakság és a Dachauba tartó leplombált vagon feketéje, az izlandi hó, a zárt osztály, a halál utáni lét fehérsége.

Új oldaláról ismerheti meg az olvasó a nagy trieszti szerzőt.

Gál Judit

The latest novel by Claudio Magris, *Alla Cieca/ Vaktában* (Blindly), was published at the end of 2007 by the Európa Könyvkiadó. On 11 January 2008 the book was presented at the Italian Cultural Institute in Budapest by the author himself and by György Konrád, one of the most outstanding of contemporary Hungarian writers. Also present were Judit Gál, translator of the novel, Imre Barna from the Európa Könyvkiadó and Arnaldo Dante Marianacci, Director of the Italian Cultural Institute in Budapest. *Alla Cieca* deals with recent history, the protagonist having been a victim of dictatorships, before finally ending up in a psychiatric hospital.

Lei dunque capirà Ő majd megérti

In “Lei dunque capirà” Claudio Magris ripercorre in modo personale l’antico mito di Orfeo ed Euridice: la Euridice che Magris immagina, è una donna dei nostri giorni, ritratta come una protagonista femminile di grande complessità interiore e di straordinaria bellezza, e per la prima volta nella storia del teatro, è lei a raccontare la propria storia. Una malattia l’ha uccisa strappandola all’amore del marito (un artista, scrittore di fama). Come tutte le anime trapassate, viene dunque rinchiusa nell’Averno, che Magris descrive come un luogo triste, grigio, dai suoni acquei e ovattati... Una specie di riflesso un po’ più cupo del mondo reale, che assomiglia molto ad un ospedale o una casa di riposo:

Claudio Magris, az „Ő majd megérti” című művében egészen személyes, egyéni módon értelmezi újra az antik mitológia Orfeusz és Euridiké történetét. Az az Euridiké, akit Magris elképzelt nem más, mint korunk tipikus nő alakja, hallatlanul összetett belső érzelmi világgal, megejtő szépséggel. Először a színház történetében, ez alkalommal ő meséli el nekünk történetét. Betegség ölte meg, és szakította el a férjével átélt szerelemtől (a férj művész, híres író). Mint az elhunytak gyakran, ő is az alvilágban végzi. Magris lehangelőnek, szürkének írja le ezt a helyet, tompa, távoli, amolyan víz alatti hangokkal... Mégis, az alvilág valami visszatükröződésféle színt, kicsit halványabb, tompább ugyan, mint maga a való világ, ta-

niente di più. Nulla da scoprire, nessuna rivelazione divina sull'Aldilà che illumini la mente e il cuore degli uomini.

Lo spettacolo si apre con la donna che – fra lo strazio e la determinazione – confessa di non aver seguito il suo Orfeo nel mondo dei vivi per propria scelta. Si rivolge ad un invisibile Presidente, cui tiene rispettosamente a raccontare i motivi di questa sua dolorosa decisione.

Come nel mito greco, infatti, anche nel racconto di

Magris il marito della protagonista è riuscito ad ottenere dal misterioso Presidente – grazie allo splendore dei propri canti e delle proprie poesie – il permesso eccezionale di condurla di nuovo con sé, fra i vivi: l'unica condizione posta dal Presidente è che l'uomo non si volga mai a guardare l'amata prima di essere uscito dall'Averno. Scopriremo però che a pochi passi dall'uscita, è stata la stessa Euridice a chiamarlo, costringendolo a rivolgere a lei il proprio sguardo e condannandosi così per sempre ad un destino di morte e ombra.

Cosa l'avrà mai spinto a decidere questo? A separarsi dal proprio compagno per l'eternità? Sicuramente l'amore, ci confessa ora la donna.

La protagonista al suo uomo ha dato e ha insegnato tutto: a scrivere, a misurarsi con la vita, ad amare e ad essere generoso, a guardare con coraggio ciò che teme... A lei egli deve ogni cosa, fino a questo ultimo, estremo sacrificio che – lasciandosi travolgere da un meraviglioso mare di nostalgie e ricordi veri, quotidiani, irraggiungibili o assoluti – la donna confida ora al misterioso Presidente che la sta ad ascoltare. E attraverso a tali memorie commoventi, conosciamo ogni vibrazione dell'animo di questa coppia: la reciproca nostalgia, i loro sogni, la forza di Euridice, le fragilità e la sofferenza di Orfeo, l'egoismo, l'amore, i sensi di colpa, la gioia assoluta e disarmante che solo chi ama veramente, conosce.

In nome di quell'amore Euridice decide di non tornare fra i vivi per non essere costretta a raccontare al suo uomo il grigiore e la dimensione squallida di un Aldilà privo di rivelazioni illuminanti, consolanti: una verità troppo cupa, che certo spegnerebbe la forza, la fantasia, l'utopia e il mistero della poesia di Orfeo.

làn leginkább egy kórházhoz, vagy olyan öregek otthonához hasonlít, és ennél semmivel sem több. Nincs semmi újdonság, nincs semmi felfedezésre érdemes benne, vagyis semmi olyan isteni reveláció a Túlvilágról, amitől az emberi gondolkodás, az emberi lélek megvilágosulhatna.

Az előadás a nő megjelenésével indul, aki – önmarcangolás, és az eltökéltség között vívódva – „meggyónja”, hogy saját elhatározásból nem követte Orfeuszát a való világba. Egy láthatatlan elnökhöz fordul, aki tisztelettel, de megköveteli tőle, hogy magyarázza el e fájdalmas döntésének okait.

Ugyanúgy, ahogy a görög mítoszban, Magris történetében is a férfi főszereplőnek – köszönhetően annak, hogy énekei, és versei csodálatosak – sikerül egy különleges engedélyt kapnia a titokzatos Elnöktől arra, hogy a nőt újra elvigye magával az élők közé. Az elnök egyetlen feltétele az, hogy a férfinak tilos akár egy pillantást is vetnie szerelmére azelőtt, hogy kijutnának az Alvilágból. Később azonban felfedezzük, hogy a kijárat előtt néhány lépéssel maga Euridiké hívja őt, és kényszeríti arra, hogy egy pillantással visszanezzen rá. Ezzel hozza rá a halál, a sötétség világának örök időkre szóló végétét.

Vajon Euridiké miért döntött így? Miért választotta azt, hogy örökre elszakad szeretett társától? Megvallja, hogy az ok nyilvánvalóan a szerelem.

A főszereplőnő mindent odaadott, mindent megtanított a társának: írni, megmérteni magát az életben, szeretni, nagylelkűnek lenni, bátorsággal szembenézni azzal, amitől fél... A férfi neki köszönhet mindent, egészen eddig az utolsó gesztusig, az utolsó ál-

dozatig. Így meséli el Euridiké bizalmasan a történetét a titokzatos Elnöknek, miközben hagyja magán elhatalmasodni a nosztalgiát, a megélt hétköznapi, vagy elérhetetlen, vagy abszolút élmények, és ezek emlékének súlyát, az elnök pedig figyelmesen hallgatja. A megható emlékeken keresztül ismerjük meg tehát a pár lelkületének minden rezdülését: a kölcsönös nosztalgiát, az álmaikat, Euridiké lelki erejét, Orfeusz törekénységét, és szenvedését, az egoizmusát, a szerelmét, a büntudatát, azt a tökéletes és lefegyverző örömet, melyet csak azok ismernek, akik igazán tudnak szeretni.

A szerelem nevében dönt úgy Euridiké, hogy nem tér vissza többé az élők sorába. Nem akarja, hogy el kelljen mesélnie szerelmének, hogy micsoda szürkeség, és toprongy jellemzi azt a Másvilágot, ahol nincsenek megvilágosító, vigasztaló felfedezések: mert tudja, hogy túlságosan sekélyes valóság ez, ahol meghal az erő, a fantázia, és Orfeusz költészetének utópiája és titokzatossága.

On 10 and 11 January 2008, the writer Claudio Magris was guest of the Italian Cultural Institute in Budapest. To mark the occasion, Daniela Giovanetti performed Magris's mono-drama, *Lei dunque capirà* (So You Will Understand), directed by Antonio Calenda. The play is a modern version of the Greek myth of Orpheus and Eurydice, with the story told by Eurydice